

ЛІВАЙДАРД

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
НА ЕМІГРАЦІЇ

Рік III

Квітень 1949

Ч. 1 (14)

Привіт Третьому Конгресу Спілки Української Молоді!

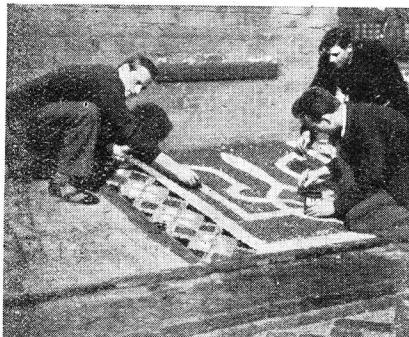
„Ми стоїмо плечима до плечей”

30 квітня — 1 травня в Баварському місті Пюртені відбудеться III. Конгрес СУМ'у. Зберуться представники дійової, сповненої молодечої енергії й завзяття Спілки, що вже здобула признання всього українського громадянства на еміграції і має за собою роки наполегливої праці. Серед делегатів не буде багатьох з наших друзів, що становили сумівський актив — вони виїхали до інших країн разом з сотнями-тисячами молоді і там стоять на сторожі чистоти нашої ідеї. Все ж Конгрес буде важливою подією в нашому житті. Він не тільки підsumує пройдений нами етап за звітний період з усіми успіхами й недоліками в роботі, а й накреслить завдання на майбутнє та обере нові керівні органи. Можливо, що дата цього Конгресу увійде в історію СУМ'у, як дата підsumку нашої діяльності не лише за звітний період, а й за час всього нашого перебування в Німеччині. Основні центри сумівської праці переносяться в ті нові місця осідку, де концентруватиметься переважаюча більшість української молоді.

Бажаємо успіхів III. Конгресу в реалізації поставлених перед ним завдань. Але в ці дні ми особливо близько думками й серцем також і з тими нашими друзями, що в Україні кров'ю своєю за свідчують невмирущість української ідеї волі. Ми посилаємо свій братерський сумівський привіт нашої Спілки. Тому, друзі, будьте як двері.

революційному підпіллю Рідного краю і клянемось за всяку ціну виконати своє завдання тут, на еміграції, далеко від рідних піль, сіл і міст. Наші думки сьогодні звертаються й до тих друзів наших, що торують шлях сумівській ідеї по різних країнах за межами Німеччини і тим, що тепер покидають Німеччину. Ім наше сумівське „Честь України!” скрізь і вісди на висоті своїх завдань! Будьте принципові, непопхитно-фанатичні й безкомпромісні в боротьбі з ворогом і горіть несвітською любов'ю до рідної й дорогої землі Української. Де б ви не були, вірте в перемогу нашої визвольної ідеї і, головне, все робіть для цієї перемоги, бо віра без діл мертві. Пам'ятайте, що той, хто не вірить у слухність своєї справи, в кого немає справедливої ненависті до свого гнобителя і любові до країни своєї — той ніколи не може бути переможцем.

Міцно спаяні сумівською ідеєю, перейняті глибоким почуттям єдиної сумівської родини, для якої не страшне просторове роз'єднання, приходимо до свого III. Конгресу. Ми свідомі труднощів, які можуть спікати нас, але ми не зійдемо на манівці, не спляємо честі передників наших і будемо достойні тих друзів, що сьогодні на Рідних Землях стоять у затяжному бою з московсько-большевицькими імперіялістичними розбійниками. Для нас найбільша наслода в житті — героїчні подвиги для добра України. Щастя наше — Українська Самостійна Соборна Держава. Цим горить, для цього живе й працює і мусить далі працювати цвіт революційної України, як у Краю так і на еміграції. Ми спаяні в одну велику непереможну сім'ю. „Ми стоїмо плечима до плечей і світ відчинимо, будьте як двері”.

Сумівці м. Wighley (Англія) за працею біля Тризуба перед свою робітничою оселею.

До них наш клич: будьте достойні революційних традицій нашої Спілки, пам'ятайте, що основне наше гасло „Бог і Батьківщина”! Тип сумівця — це тип морально й фізично здорової, всесторонньо розвиненої, політично озброєної та готової на найбільші жертви для добра нашої нації молодої людини. Така характеристика сумівця виключає пасивність, млявість, неробство й розхлябаність у рядах нашої Спілки. Тому, друзі, будьте як двері.

М. Кравчук

На порозі нової дійсності

І знову, як щорічно, з'єдуться у весняний день сумівські делегати це вже на третій Конгрес Спілки Української Молоді. Щоб взяти участь у своєму Конгресі, деяким з них доведеться продиратися через кордони, щоб бути хоч цих два дні разом з делегатами, що презентуватимуть всю нашу сумівську родину і взяти участь у накресленні нових завдань, які реалізовуватимуться вже в новій дійсності, в нових обставинах. Українська еміграція, зокрема її молодь, масово залишає терени Німеччини, Австрії, почасти й Европи взагалі, і переїжджає на працю та поселення в далекі заморські країни. Коли ще рік тому в Німеччині було багато молоді та численні осередки СУМ'у, зараз з дня на день їх меншає. Натомість розгортається сумівська праця за кордонами Німеччини, і це говорить про велику силу нашої ідеї. Мережа сумівських клітін поширилася в Бельгії, Англії та інших країнах. В березні 1948 р. в Бельгії відбувся I-ий Крайовий З'їзд СУМ'у, який став новим етапом у наполегливій праці. Крайовий Комітет провів також конференції з представниками поодиноких осередків, вишкільні дні по областях, створив за допомогою котолицької робітничої організації бельгійської молоді „ЖОК”, сумівський вишкільний табір тощо. СУМ в Бельгії користується симпатіями не тільки серед українського громадянства, а й серед бельгійських властей та духівництва.

У важких і несприятливих умовах розпочинав свою працю СУМ в Англії. Йому ставили перешкоди не так чужі, як свої. Першим ініціаторам і організаторам СУМ'у в цій країні довелось зустрітися з негативним ставленням Управи Союзу Українців Великобританії (СУБ), але й ті перешкоди, як відомо, поборено. Сумівська праця в Англії набирає щораз ширшого розмаху. Розгортається вона також у Канаді, США, Аргентині та інших країнах.

Лише один рік ділить нас від II. Конгресу СУМ'у, але й за цей час пророблено багато праці.

ЦК СУМ'у присвятив багато уваги Крайовим Комітетам та життю й роботі окремих осередків. Уповноважені ЦК взяли участь у міжнародному з'їзді молоді, який відбувся в Мюнхені. СУМ був ініціатором різних важливих політичних акцій, зокрема проведено протестаційну акцію проти большевицького терору, конференцію керівників юнацтва і голів Комітетів та нараду керівників жіночих відділів. Затверджено марш нашої Спілки, сумівський привіт, видано цілий ряд інструкцій: організаційних, культурно-виховних та освітніх, юнацьких, фізкультурних та інструкцій в інших справах. Приступлено до видавання популярно-наукових рефератів, методичних вказівок та інформаційного бюллетеня.

Спілка Української Молоді за звітний період приділила чимало уваги виховним та методичним справам. Для цього при ЦК СУМ'у створено Педагогічну Раду. Вона співпрацювала при виготовленні правільника для сумівського юнацтва. 19 і 20. лютого ц. р. відбулася Конференція керівників юного СУМ'у. Тут треба зауважити, що ця справа, починаючи з 1947 р., була в нас актуальною, ій присвячено багато уваги. На жаль, відділ культу-

ри і освіти ЦПУЕ в особі п. проф. Білецького робив нам перешкоди, забороняв школальні молоді належати до СУМ'у, хоч, напр., УЦДК (англ. зона) та УДК (Бельгія) дозволяли це, і, як в англійській зоні Німеччини, так і в Бельгії, наші громадські централі йшли нам назустріч та допомагали у виховній роботі серед юнацтва. Тепер ця справа упорядкувалася. В перших місяцях ц. р. ЦПУЕ дало нам офіційний дозвіл на організацію юного СУМ'у, куди входить молодь від 10—18 років. Надімося, що в рядах Юного СУМ'у буде вся наша молодь, не охоплена іншими виховними організаціями. Таким чином, СУМ на еміграції став організацією для широких мас української молоді, готуючи гідну зміну старшому поколінню.

Були в нас і недоліки в роботі (хто їх немає?), викликані, перш за все, грошовою реформою та багатьма іншими труднощами. Все ж конструктивна і наполеглива робота СУМ'у дала свої незаперечні позитивні наслідки, зокрема, коли говорити про державно-патріотичне виховання та про втримання ідейного зв'язку нашої молоді з воюючою Батьківщиною.

Перед Спілкою Української Молоді стоїть цілий ряд нових важливих завдань. Серед них — зорганізування СУМ'у в Франції, переведення Крайових З'їздів у Канаді й США, поширення мережі СУМ'у в Аргентині, Венецуелі, Парагваї, Бразилії та Австралії. В країнах, де СУМ працює — поглибити працю, і зробити нашу Спілку кузнею характерів та школою життя. Організація Юного СУМ'у, підготовка інструкторських кадрів, зовнішні зв'язки, розбудова видавництва та впорядкування справи фінансів — це питання, що теж стоять на порядку денного нашої роботи.

Треба звернути також увагу на підготовку інструкторів-виховників, що їх завданням буде вишколювати нові сумівські кадри, охоплювати виховним процесом молодь. Тому кожний Крайовий Комітет повинен влаштовувати виховні курси, конференції, зустрічі тощо.

Досі не присвячено належної уваги міжнародним зв'язкам. Тому перед нами залишається й далі актуальним завдання: нав'язати дружні взаємини з молоддю поневолених та загрожених большевизмом народів, а також з молоддю державних народів Заходу Європи і інших країн.

Націй молоді, розкиданій по цілім світі, потрібний орган, що єднав би її в одну родину, і таке завдання припадає на журнал „Авангард“. Мусимо поставити справу так, щоб „Авангард“ та видавництво мали відповідні фонди. Без грошових фондів у нових умовах неможлива жадна праця. Тому потрібно змобілізувати всі сили на розбудову фінансів. Крім вступних та членських внесків і відрахувань від імпрез, треба закладати сумівські підприємства, кредитові каси тощо.

Ми свідомі великих труднощів, що їх доведеться зустрічати нам на нашому шляху, але на те і є життєві труднощі, щоб з ними боротися. Будучи розкиданими по різних країнах світу, завжди й скрізь пам'ятаймо про велики завдання, що стоять перед нами. Ростемо й віrimо, що майбутнє належить нам!

Карк

Честь України — Готов боронити!

Помітний відлив нашої людності, а отже й сумівської молоді з Німеччини до інших країн, не став поважною перешкодою в діяльності нашої Спілки. Так повинно було бути й так є. Молодь, перейнята революційною сумівською ідеєю, сміливо сприймає нову дійсність, міцно тримає прapor своїх геройчних попередників. І хай це будуть шахти Бельгії, праліси Канади, заводи Англії чи Америки, але коли там появляються сумівці — розгортається й кріпне наша національна праця, чужинці бачать нашу молодь не бездільно-розгубленою, а згуртовано-дружиною. Не завжди відрядні обставини, клопоти заробітчанських буднів — це в основному вже передбачений рубікон труднощів. СУМ у країнах більшого скupчення нашої еміграції за межами Німеччини входить у період систематичної, скоординованої активної праці.

Канада. Крайове Організаційне Бюро приступило до виконування своїх обов'язків. У більших містах країни постали наші осередки. Зокрема осередок у Торонто (голова п. Бойчук) нараховує понад 60 членів. Цікаво, що серед них находимо і 10 молодих друзів, народжених у Канаді. Сумівці щонеділі сходяться на своїх сходинах, де виголошуються різноманітні реферати на актуальні теми. Праця будується так, щоб Спілкою охопити як найбільше молоді, зробити цю молодь активною. Тому, напр., день Герої Крут осередок святкував разом з іншими молодняцькими організаціями, здобувши для себе признання. Існують осередки також у Едмонтоні, Глазгов Онт (нараховує понад 25 членів) та Отаві (32 члени). В стані організації осередки в Гамільтоні, Монреалі, Форт Вільямі, Вінніпезі, Ванкувері, Судборах та інших містах. І ми певні, що в час роботи нашого Конгресу в неодному з названих (і не тільки названих) міст осередки СУМ'у уже створено. Так поширюються й кріпнуть сумівські вогнища на далекій канадській землі.

Англія. В цій країні, де скupчи-

лося чимало молоді, чи не найкраще поставлено нашу роботу за межами Німеччини. На 1. березня цього року на терені Англії нарахувалося 56 осередків з загальною кількістю 1797 членів. Не так давно там успішно відбувається Крайовий З'їзд. СУМ в Англії глибоко пустив своє коріння і є не тільки одне з найміцніших наших середовищ, що гуртує навколо себе молодь, оберігаючи її від шкідливих впливів оточення, а й надійним пляцдармом у боротьбі з большевицькою та єдинонеділімческою агентурою.

Бельгія. За станом на 1. I. 49 р. в Бельгії нарахувалося 21 осередок, де згуртовано 666 членів. Тяжка праця у вугільних копальннях не перешкоджає сумівцям збиратися до своїх домівок на різні реферати, бути ініціаторами у переведенню українських політично-пропагандивних та інших акцій, широко організовувати святкування наших національних свят. Пресовий відділ Крайового Комітету при газеті „Вісті“ систематично видає свою сторінку „В поході“.

В Аргентині, США, Венецуелі, Австралії та інших країнах діють уповноважені ЦК СУМ'у і роблять все, щоб створити й розбудувати місцеві мережі нашої Спілки й залучити до СУМ'у всю українську молодь, яка там буде. Не залишиться без нашої опіки й другі, що від'їжджають у найдальші закутки світу.

Австрія. Не дивлячись на безперервну еміграцію нашої людності, на кінець 1948 р. там нарахувалось 291 сумівець. Зальцбург, Ляндек, Куфштайн — це міста, де ще й сьогодні існують найбільші наші осередки в Австрії. Крайовий Комітет координує сумівську роботу, наповнюючи її живим змістом, завдяки чому СУМ на тому терені залишається й далі провідною молодняцькою організацією.

Американська і англійська окуповані зони Німеччини стоять під знаком жвавішого ніж у минулі роки переселення українців.

Проте й тут, як відомо, наша робота продовжується з непослабною енергією. У зв'язку з перервою у виході „Авангарду“ час від часу на англійській зоні видавається наш часопис „Соборник“.

Вже навіть ці скupі факти говорять самі за себе. СУМ став гордістю нашої еміграції. І коли на знак привіту сумівець говорить „Честь України“ і чує у відповідь іншого свого друга — „Готов боронити“, ми можемо бути певні, що оборона чести, боротьба за волю й добро нації, коротше — наша сумівська ідея глибоко проїшла в плоть і кров усієї сумівської сім'ї, яка відновила свої традиції на еміграції. Проте було б помилкою, коли б ми заспокоювались на досягнутому і хоча б у якійсь мірі занедували свою роботу. Не млявість, пасивність і заспокоєння, а ще більша активізація, вперта послідовність і революційна непримиримість не на словах а на ділі — це постійне наше гасло. Пом'ятаймо, що революційність і боротьба — категорії не лише чисто військового характеру. Проблема України її боротьба за неї сьогодні актуальна скрізь. Щоденно пам'ятаймо про це! Не сміє ніхто з нас забувати, що большевицька агентура, чорносотенно-єдинонеділімческа, власовсько-неділімческа і інша імперіалістична наволоч не складає зброї, вона атакує нас на кожному кроці. Будьмо готові до всього! Не оборона, пасивна відсіч, а наступ по всьому фронту — наш девіз. Ми мусимо успішно виконати своє призначення на еміграції, бо задля цього опинилися тут, мусимо бути гідні наших друзів, що боряться в рядах революційного підпілля, в рядах УПА на рідних землях. Сумівський прapor, який ми піднесли на еміграції, дорогий для нас. Він рідний і дорогий нам не тільки тому, що зрошений кров'ю десятків-тисяч розстріляних і заткатованих, а й тому, що ми повинні його принести в розкуту Україну. Хай же, друзі, він буде символом нашого життя.

„Вірність є основою не лише родинного життя. Вірність ідеям є підставою внутрішньої сили ширших громадських об'єднань, до національного включно.“

Симон Петлюра

О. Калинник

СУМ — не партійне середовище молоді

Спілка Української Молоді втілила в собі українську ідею за яку змагався і змагається наш народ. Ідея ця — Українська Самостійна Соборна Держава. В цьому велич і сила СУМ, у. За короткий час свого існування Спілка розрослася у велику масову організацію і є гордістю всієї нашої еміграції.

Сьогодні майже немає жодної країни, де перебувають українські емігранти, щоб там не виростали сумівські осередки, які гідно виконують своє національне завдання. Про їх діяльність і успіхи українська преса (а часто й чужа) вміщує чимало матеріалів і світлин.

Де б не відбувалися важливого значення події, різні академії, з'їзди, святята, національні виставки, імпрези, спортивні змагання, протестаційні маніфестації тощо, там СУМ, якщо не ініціатор, то активний учасник. Молодь, об'єднана в СУМ'ї, скрізь пропагує українську ідею — головне завдання всіх українських патріотів на чужині.

Можемо з гордістю ствердити, що обов'язки, які перебрала на себе СУМ на еміграції, вона виконує з честю. Ніякі внутрішні незгоди та партійна боротьба серед старшого громадянства не перешкодили Спілці в її рості. Всякі ворожі сили СУМ'у також не змогли цього середовища молоді завалити чи скомпромітувати. СУМ витримав цей бій лише зав-

яки жертовній праці, пільності і здоровому мисленні національно-свідомої молоді, що там згуртована. Саме тому і не мали успіху деякі „діячі” і угрупування, що напочатку заснування СУМ'у, вороже відносилися до його роботи й намагалися творити протилежні „організації” молоді на своїх вузькопартійних засадах.

Навпаки, організатори відновленого СУМ'у на чужині керувалися не партійними мотивами, а національною ідеєю. Так було і є. Суспільність, наперекір всякого роду бездіяльним політиканам, переконалася, що СУМ не прибудівка ОУН а **соборна понадпартійна організація молоді**. Доказом цього є також і те, що в СУМ'ї бере участь молодь різних політичних переконань з усіх земель України. Ця передова молодь знайшла своє місце в СУМ'ї. Правда, деяка частина молоді ще знаходиться поза лавами Спілки і в цьому винні ті, що баламутили чи баламутять голову молоді, діючи в цьому випадку не на користь, а на шкоду її.

Констатуючи, що в лавах СУМ'у перебуває молодь з різними партійними переконаннями, кажемо: переконання — це особиста справа молодої людини. І якщо є в СУМ'ї більшість молоді з націоналістичними переконаннями, то що в цьому випадку можна порадити? Зрештою, чим це погано? Це ще раз підкреслює, що наша молодь

здорова і стоїть на правильному шляху. І хто має право заборонити українським націоналістам бути в рядах СУМ'у так, як і молоді з протилежними переконаннями? Кожна молода людина може мати різні партійні погляди, але, якщо йдеться про СУМ, не повинна вносити партійних сварок в сумівське середовище. Тому немає нічого страшного, коли в керівництві СУМ'у є чи можуть бути для декого аж занадто страшні оті націоналісти. Цей світогляд вони принесли ще з Рідних Земель і були першими організаторами СУМ'у на чужині. Вони доказали, що вміють керувати цією (і не ітільки цією) роботою та мають авторитет і пошану серед сумівської молоді. Хто забороняє іншим (не націоналістам) вступати в СУМ і виявити там свою здібність? І відрядним явищем є те, що молодь, яка була в Німеччині під впливом шкідливої агітації противників СУМ'у, вийхавши до інших держав, стала брати активну участь у сумівській роботі. Доказом цього є масовий розріст СУМ'у в Бельгії, Англії і за Океаном. Хвала їй честь такій молоді!

В ім'я добра української справи треба допомогти всій нашій молоді, яка стоїть остроронь організованого українського життя, знайти себе. Не даймо жодній українській людині пропасті в чужому оточенні!

Вже минає чотири роки еміграції і три роки існування СУМ'у, а деяка частина молоді плентаститься поза організованим українським життям. Доложім же всіх сил, щоб організувати цю молодь, бо від цього шкода не лише самій молоді, а і всій українській еміграції

Віримо у нашу здорову молодь, думаємо, що вся вона без винятку знайде шлях до СУМ'у і хочемо бути переконані, що коли, у відповідний час, сумівці стануть у шереги сумівської дивізії ім. Павлушкова, з ними буде крокувати до перемоги і вся українська молодь — авангард нації.

„Не треба жадного дозволу, щоб плавати по широкому морю життя і праці. Чим краще їх пізнаємо, тим більшого успіху досягнемо.”
Едварт Еверет

„Перемога або смерть — буде назавжди законом вашого серця” — слова, яких не забувають сумівці, що живуть і працюють в Англії.

Олена Шабля

Проти релігійних переслідувань і большевицького невільництва

Дата 10 квітня ц. р. залишиться на довго в пам'яті мешканців (і не тільки мешканців) баварської столиці — Мюнхену. В цей день відбулася десятитисячна демонстрація поневолених Москвою народів, організована Антибольшевицьким Бльоком Народів (АБН) проти релігійних переслідувань, проти примусової праці й терору в ССР. Вона викликала великий відгук не тільки в українській, а і в світовій пресі. Репортери більших чужоземних газет і пресових агентств фільмували окремі „гаярдочки“ фрагменти з цієї бурхливої демонстрації, в якій приймала активну участь також Спілка Української Молоді.

НІЧ ПЕРЕД ДЕМОНСТРАЦІЮ

Падав сніг. Весна цього року в Баварії химерна, примхлива. Годинник показує пізню пору. Проте штаб по підготовці важливої політичної події з запалом і енергією працював, готуючи все необхідне. Відповідальний за демонстрацію від Міжнаціонального Комітету й від ОУН, сотник М. та начальник штабу пані Х. зважували кожну дрібницю, обмірковували кожну суттєву справу, щоб як найуспішніше виконати своє завдання. Ніч була якась романтично-неспокійна і принадна. Як же воно буде завтра?

На Кенігспляці. Демонстранти слухають промовців.

ПОГОЖИЙ ДЕНЬ

Десь о 4-ій ранку перестає падати сніг. Розвідка сигналізує про все, що робиться в місті, зокрема на відому Кенігспляці, де мають відбутися урочисті богослужіння та виголошуватимуться промови. Кожен був свідомий того, що большевицька п'ята колона не спатиме. До того ж дозвіл дають лише на Службу Божу. Антибольшевицькі гасла й транспаранти, не кажучи вже про все інше — заборонені. І ось перша очікувана несподіванка. До штабу надходять вісті: на мурах і стінах біля Кенігспляцу німецькі комуністи понаписували свої „гасла“. Серед них такі: „Вертайтесь додому“, „Вчораши весні злочин-

ці — сьогодні палії війни“. Керівник пропаганди дає вказівки. Лунає наказ: „До гасла,, Вчораши весні злочинці — сьогодні палії війни“ дописати червоною фарбою „Сталін, Молотов, Вишнівський“.

О 8-ій год. в штабі всі на ногах. Між пропагандистами розподіляються мапи концентраційних таборів ССР, відозви АБН в англійській і німецькій мовах, значки АБН. Все це має бути розповсюджене між народом. Начальник штабу і його працівники поспішають на Кенігспляц.

МЮНХЕНСЬКА „ЧЕРВОНА ПЛОЩА“

Кенігспляц для німців — це те саме, що для москвинів червона площа в Москві. Тут відбувалися стотисячні паради й різні демонстрації німецького людиноненависницького нацизму. Тут не раз промовляв сам Гітлер. 10 квітня Кенігспляц побачив несподіваних гостей. Це тисячні маси представників свободолюбивих народів, що боролися з німецьким нацизмом так, як сьогодні (і не тільки сьогодні) з большевизмом. Це люди, що ненавидять всякого гніту, всякого імперіалізму.

На площі скупчуються різні національні групи під своїми прапорами. Сумівці виконують роль впорядчиків. Пропагандисти розповсюджують літературу. Десята година. Під звуки імпровізованих дзвонів у декількох місцях починаються Служби Божі: православна, греко-католицька, римо-католицька, протестанска. Серед естонців, лотишів, литовців, білорусів, українців (іх було найбіль-

Демонстранти-українці несуть транспарант, що говорить про злочини московсько-большевицьких канібалів.

Багатотисячний похід демонстрантів на одній з вулиць Мюнхену.

ше), словаків, угорців, казаків, шів, закликаючи поневолені навантажені, кавказців, туркестанців, роди бути об'єднаними і вести народів Сибіру й Ідел-Уралу, що зібралися на маніфестацію можна було бачити хіба лише поодиноких мешканців Мюнхену та зацікавлених американців. Зате різних репортерів, кореспондентів — не брали.

Після українського греко-католицького богослужіння, перший промовляє німецькою мовою о. канонік Пилипець, що в зворушливих словах розповідає про мученицький шлях Христової Церкви й інших релігій під большевицьким терором. Він застерігає світ від большевицько-московської загрози.

Від імені АБН виступає з довгою промовою (також в німецькій мові) бувший в'язень нацистських концтаборів українець Д-р П. Мірчук. „Большевизм є в дійності лише модерною формою московського імперіалізму, є лише червоним російським нацизмом, що його учнем і слабенькою відбиткою був брунатний національ-соціалізм” — каже доповідач. Він говорить про большевицькі злочини, подає цифри жертв терору. Раптом замовкають гучномовці. Відповідні люди зразу ж виявляють перерізаний большевицькими агентами кабель, що подавав до радіо-трансляційного вузла струм. Агентів (один німець, другий — москвин) зловлено, і лише німецька поліція рятує їх від заслуженої карі. За кілька хвилин радіотрансляція продовжується далі. Виступають поодинокі представники від козаків, туркестанців, словаків, болгарів, мадярів, лоти-

ками. Відніються три символічні літери АБН, мапа концентраційних таборів СССР і березовий хрест з терновим вінком, що його несе наш упівець. З натовпу вириваються голоси: „До большевицького консульяту, до тих, що представляють закордоном владу терору й рабства, стати вічна-віч з ворогом!”

Живі, енергійні впорядчики з синьо-жовтими пов'язками на рукавах зразково виконують свої функції. На перехрестях і закрутках вулиць окремі впорядчики самі регулюють навіть і вуличний рух. Пропагандисти розповсюджують серед чужинців літературу. Демонстранти маршують вулицями міста, щоб перейти через міст на Ізарі ійти в ту дільницю Мюнхену, де знаходяться уряди зв'язкових старшин чужинецьких місій, а серед них і — советська.

ПОЛІЦІЙНІ ТАНКИ, СЛЬОЗОТОЧИВІ ГАЗИ

Крайовий Комітет німецької комуністичної партії оголосив стан поготівля. Німецькі слуги кремля зібралися в будинку свого крайового комітету на Відермаерштрасе, щоб на випадок нападу демонстрантів обороняти своє гніздо. Біля Принцрегентського мосту появляється автомашина американського військового коменданта Мюнхену полк. Келлі. Оголошується наказ Військового Правління про заборону демонстрації. Німецька поліція блокує міст і хоче не пустити демонстрантів. Але похід рищуче прориває німецькі загорожі і прямує до своєї мети. На Відермаерштрасе

ДО БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОНСУЛЯТУ!

Демонстранти становляться в колони і похід рушає вулицями Мюнхену. Над колонами мають національні прапори, транспаранти з антибольшевицькими напи-

Колона демонстрантів, яка несе, крім інших транспарантів, також символічні літери Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН).

счиняється, спровокована комуністами, колотнеча. На Ізманінгерштрасе появляються американські поліційні танки. Падають перші сльозоточиві гранати. Наші упівці і деякі відважніші демонстранти хапають їх і відкидають на бік. Дещо розпорощені демонстранти прориваються вперед — їх тепер не спинить жодна сила. Вони сповнені невимовною ненавистю до московсько-большевицьких канібалів, вони хотуть зустрітися з ворогом. Між демонстрантами є жертви і поранені багнетами, придушені автами, побиті гумовими палицями. Вибухи газових гранат, вигуки демонстрантів, гук моторів танків і „джілів” МП — вже біля советської місії. Група демонстрантів добирається до цього будинку і на дверях вішає карикатуру Сталіна й антибольшевицький лозунг...

Демонстранти виконали своє завдання. Вони ні на мить не забували про мету свого протесту. Наперекір німецьким большевицьким провокаторам, що хотіли перетворити демонстрацію на противінімецьку чи протиамериканську, демонстранти зробили її виключно антисоветською. Це була маніфестація проти примусової праці й терору в СССР, проти релігійного переслідування в большевицькій тюрмі народів.

ПРЕСА ПРО ДЕМОНСТРАЦІЮ

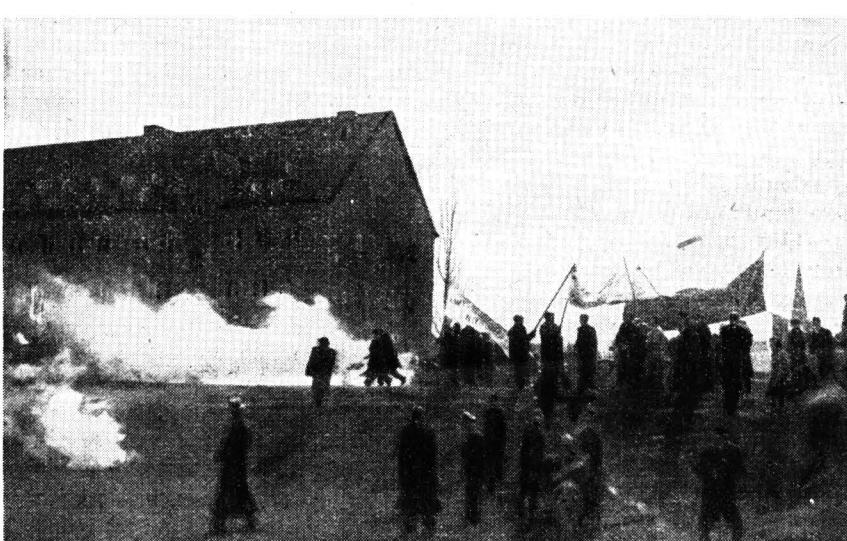
Наступного дня вся мюнхенська преса вмістила докладні звіти і фотознятки з маніфестації. Зокрема „Зюдойче Цайтунг” з цього приводу випустила надзвичайне видання. „Абендцайтунг” вмістила велику кількість фотознятків. Широко пише про цю подію також газета „Мюнхенер Меркур”. Німецька преса поставила запитання, хто покликав американську військову поліцію. Командант Мюнхену полк. Келлі, в окремій заявлі сказав, що він про це не знає.

Демонстрація поневолених большевизмом народів набрала широкого розголосу в радіо й пресі,крім Німеччини, також і в інших країнах західного світу. Ця протестаційна акція була нагодою переконатися всім — ворогам і друзям, — що народи, схоплені за горло хижакькою Москвою, рішенні боротися за свою волю до переможного кінця. І вони переможуть.

~~~~~
„Людям не бракує сили, але бракує волі” (Віктор Гюго)

Поліційні танки вирушають назустріч демонстрантам.

Біля советської місії, американська поліція закидає демонстрантів газовими гранатами.

Як нас повідомляють, в Берхтесгадені (Баварія) з ц. м. українці влаштували демонстрацію протесту проти московсько-большевицького рабства. На фото: Демонстранти-сумівці.

Мих. Сердюк

Безсмертні в віках

(З матеріалів „До джерел історії СУМ'у”)

Широко розгалужена мережа Спілки Української Молоді навіть по найглуших закутках, глибоко запустила своє коріння серед усіх верств свого народу. Проте в цей час найвищого ідейного та організаційного піднесення, знайшовся огідний зрадник, який своїм ганебним вчинком покрив своє ім'я презирством і прокляттям. В жилах цього запроданця текла не чиста кров борця за щастя й волю України, а чорна кров плебея, повзучого раба, служняного московського наймита. Про принадлежність до антиболішевицької організації він знов лише про трьох: С. Єфремова, Гермайзе та Миколи Павлушкова, і саме про них поспішив донести хлібодавцям. Як про решту дізналося ГПУ, не тяжко догадатися, але повна історія цього фатального факту ще довго залишиться для нас таємницею.

1930 рік. Київ спав глибоким передранковим сном, коли війська ГПУ особливого призначення та тисячі переодягнених у цивільне гепеушників із переповненими кишеньми зброї оточили ту частину Києва, де містилася Всеукраїнська Академія Наук і житлові будинки академіків, учених та фахівців, пов'язаних з ними. Всякий вуличний рух був припинений. Кожного, хто ступив на опановану ГПУ зону, затримували, допитували і обов'язково обшукували. Операціями обшуків та арештів керував сам Балицький — начальник ГПУ УССР, що на той час спеціально прибув до Києва. Під час обшуків у окремих місцях зривали навіть підлоги і облуплювали стелі. Численні авта з арештованими безупинно снували сюди й туди, наповнюючи цвітом української нації та катівні ГПУ.

Червоний дракон ударили у саме серце здорового українського організму, що не схилив голови перед брудним лаптем Москви. Осиротіла тоді Всеукраїнська Академія Наук, де стільки національного скарбу вклали вчені в свої наукові праці для відродження волі і слави українського державного народу. Пусткою віяло від університетських стін (університет тоді звався київським інститутом народної освіти (КІНО).

На щастя не всі сумівці потрапили в пазури ГПУ. З головного сумівського проводу на лаву підсудних попав Микола Павлушков.

Московські сатрапи організували свій ганебний судовий процес над СВУ і СУМ-ом руками українських запроданців. Ролю головного обвинувачува-ча грав, під диригентуру Москви, секретар ЦК КП(б)У Панас Любченко.

Всіх видатних і найпопулярніших в народі „обвинувачених” перевезли з Києва до тогочасної столиці України — Харкова, де в оперовому театрі (на Римарській вулиці) кати українського народу провели свою ганебну судову комедію. До залі судової розправи ГПУ пропускало лише певних і дозвіреніх людей. Решта, тисячні маси народу, мусіла простоювати цілими днями й вечорами на площі навколо будинку оперового театру, щоб послухати хоч те, що цензор ГПУ пропускав через репродуктор. Багатолюдний натовп біля будинку оперового театру і вся Україна з завміранням серця стежила за перебігом суду. Однак не Миколу Пав-

лушкова й СУМ судили московські загарбники, а Спілка Української Молоді устами Павлушкова судила кривавого наїзника.

Микола Павлушков тримав себе найгідніше і найвідважніше, бо знов своєю молодь і беззастережно вірив, що лише вона з честю виконає покладену на неї історичну місію: здобуття державної волі Україні. Тому його відповіді були тверді, як кремінь, виразні й сміливі, як Божий вирок.

На питання „обвинувачувача” від московсько-комуністичної партії Панаса Любченка „що таке СУМ?”, Павлушков не вагаючись відповісти: „СУМ — це український комсомол”... На одне із багатьох питань: „Скажіть, підсудний Павлушков, де ви були, коли в Києві приймав військову параду нарком воєнмор товариш Ворошилов?” Микола Павлушков відповів: „Тоді я був серед натовпу в Києві. Недалеко від мене проїздив Ворошилов. Такої близької зустрічі я не сподівався, тому тоді й пізніше дуже шкодував, що зі мною не було пістоля, щоб послати кулю в цього зарозумілого московського комісарчука!” Луснув вимикач мікрофону, репродуктор замовк. Але натовп не розходився.

Раптом розчинилися двері театральної залі і з неї, поспішаючи, виходили служачі. Коли в будинку опери залишилися суд та підсудні з охороною ГПУ, двері міцно зачинили й замкнули. Дальший допит М. Павлушкова продовжувався без участі навіть довірених комуністів, якими була заповнена судова зала.

Без сумніву, вага слів Миколи Павлушкова була такої величезної сили, що дощенту нищила облудні твердження московського окупанта, винісши йому убивчий вирок.

Натовп не розходився, хоч репродуктор до кінця того дня не випустив жадного звуку.

Ні тоді ані пізніше ніхто не довідався з офіційних джерел (періодична преса, стенографічний звіт судового процесу СВУ та СУМ’у) про зміст відповідей М. Павлушкова на закритих судових допитах. Але молодь вірила, що Павлушков закутий, але не подоланий, гордо кине у вічі тиранам не лише своє обвинувачення, а й слова зневаги та призирства.

Прилюдна судова розправа большевиків для Павлушкова закінчилася, здавалось, не занадто тяжким вироком. Пізніше виявилось, що цей опублікований вирок (8 років в'язниці на Соловках) був значно суровішим, бо, як відомо, і після відbutтя кари ніхто з засуджених і по цей день не повернувся з концентраційних таборів.

В той час, коли червоні поспаки в Харкові чинили свою прилюдну розправу, по всіх містах України в'язниці переповнювалися українською молоддю, яку запідозрювали в принадлежності до найбільш загрозливої для Москви організації — СУМ’у.

Примара втрати України непокоїла кремлівських сатрапів. Спущені з ланцюгів, оскажені московські пси хватали кожного українського юнаця, що хоч будь-чим виявляв найменший непослух російській диктатурі. Всіх їх без суду прирікали на фізичне знищенння.

Сотні, ні, — тисячі довгих ешелонів з двома

Степан Любомирський

Хоробрі займають позиції*)

(Уривки з роману „Гад віходить“)

I

— Пане Михайллюк, ви вчили історію? Ні. Вчили політичну економію? Ні. Ну, й що я буду з вами дискутувати?

Михайллюка після цього ніби заткало, і його червоне обличчя налилось невимовною злістю.

— Те, що ви вчили мене не цікавить, але я вдвічі старший за вас і знаю, що кажу.

— Ша, не признавайтесь цього молодим паням, — гальмував його Будовський, і Міра вибухає щораз живішим сміхом. Михайллюк був безпорадний супроти студента і це його приводило до білої люти.

Михайллюкові було незручно призватись при Мірі, що йому сорок років. Хіба він не бачить, як з нього сміються? Козловський якось роблено сміявся теж, доки Міра не нахилилась до нього і не сподівано почала говорити поважно:

— Не робіть другому, того, що вам немиле! — Він перестав сміятись. Погляд очей матері закликав Міру до порядку, але Козловський уже був червоний, як буряк, і Міра ледве стримувала конвульсійну веселість. Лише одна Дарія сиділа тиха й поважна. Їй було не до сміху.

— Панове! — реплікував Будовський — Уже багато чого змінилось і мене дивує, що ви не хотите цього бачити. Зрозумійте, — такі два кітли

*) В цьому числі нашого журнала містимо твори деяких авторів, що гуртується навколо літературного Об'єднання „Молоде покоління“. Крім Ю. Балка, знаного як автора збірки віршів „Близьке й далеке“ та фантастичної повісті „Інженер Марченко“ і Василя Стерні, що пробує свої сили в гумористичному жанрі, даемо місце п. Любомирському. Член Об'єднання Степан Любомирський відомий на еміграції як автор декількох романів. Перша його книга „Хай розсудить меч“ (1946) вийшла в Бельгії. Друга — „Жорстокі світанки“ (1947) в Канаді. Роман „Між словою й смертю“ друкувався свого часу в журналі „Пу-гу“, а потім появився окремим виданням (Августбург, 1948). Тепер автор працює над трилогією, темою якої є німецько-большевицька війна і наша революційно-визвольна боротьба цього часу. „Гад віходить“ — це перша частина трилогії, з якої ми й берем уривки.

паротягами кожний, не зупиняючись на станціях, з найбільшою швидкістю, везли в крижану пашу Сибіру кращих синів української нації, повних життєвої сили та кипучої наснаги до боротьби з смертельним ворогом свого народу.

Так, і я знов дікого з цих борців. Я знов трох братів, незабутніх своєю гордою непокорою в цвілих катівнях задушливої Лук'янівської в'язниці. Наймолодшому Андрієві ледве минув чотириадцятий рік, але ніхто його не бачив у зневірі, з похиленим чолом. Пригадую, одного разу, в переповненій політичними невільниками камери, запанував мовчазний смуток.

Андрійко рішучо встав, обвів усіх навколо своїм променисто-чистим поглядом і гарно продеклямував вірш Олеся „Ми не кинемо зброй своєї...“ Кінчив, посміхнувшись весело й сів. Камера ніби пе-

нергії, як Німеччина і СССР мусять зударитись, бо такі кітли завжди будуть зударятись, які б воюни не були.

— А чому не берете на увагу Англії або Америки? — випалив Михайллюк, вважаючи, що знайшов нищівний аргумент.

Стало тихо. Будовський ковтнув повітря і, здавалось, що за хвилину він спустить важкий камінь на голову Михайллюка.

— Англія і Америка мають більш далекозору політику, ніж ви собі уявляєте і це побачите щойно пізніше. Думаєте, що вони не могли скрутити Німеччині карку ще в 1938-му?

...Зрештою, розмова покотилася уже іншим шляхом і цей факт дозволив Будовському наблизитись ще раз цього вечора до дівчини.

— Панно Дарко! — наважився заговорити.

Вона не відповіла ні слова. Відвернула голову і йому не залишилось нічого іншого, як зrozуміти її психічний стан. Разом з тим відчув до неї жаль за її холод і трохи справжнього співчуття, бо вона тепер така одинока і сама мусить ставити чоло життєвим труднощам та небезпекам.

Старається розпочати розмову, але не помітив у неї найменшої охоти до цього і облишив свої спроби. Зате так, як і вона відчурався загальної розмови і сидів замкнений та мовчазний.

Побіч них лунав сміх господині, що, позбувшись тягарю, мала справді добрий настрій, а Козловський старався своїми недотепними жартами розвеселити товариство, хоч це йому й не вдавалось. Будовський слухав його з найбільшою неохотою. Михайллюк, торгівець товаром, виступив у ролі добродія, що захочів опікуватись Дарією, і Будовському робилось аж недобре від цієї комедії. Він бачив, якими очима слідкував Михайллюк за гарним личком Дарії і догадувався, якого роду це добродійство може бути. У винятки не вірив.

Нагло здригнувся. Дівчина поклала несподівано свою долоню на його руки. В її очах був ніби якийсь страх.

— Ви знаєте, де живе пан Михайллюк?... Ні, не про це я хотіла... Відвідайте мене колись. Я буду вам дуже вдячна.

Не легко їй було говорити ці слова, але він був

перордилась. Де й дівся попередній пригнічений настрій. Директор школи імені Котляревського підійшов, притиснув Андрія до грудей і міцно побатьківському поцілував, поцілував здавалося наймужнішу людину нашої камери, в якій було сорок два в'язні. Так, це був незламний юнак, прообраз людини визвольної революції.

Таких безіменних, гордих своєю непоборністю мучеників, що не захиталися під ударами ката й не зламалися були сотні, тисячі, десятки тисяч. Вони фанатично вірили в прийдешній час тріумфу української ідеї. Ні суворий Сибір, ні крижана Колима, ні жахливі Соловки не вбили в них невимищувального сумівського духу. Вони замордовані, але не переможені. Вони умертвлені, але безсмертні в віках сини великої України.

гордий, що вона йому це сказала. Тільки йому. I тільки він її зрозумів.

— Панно Дарко... я про вас не забуду...

II

Раптовий блиск і вибух спереду перед Богданом збив Степана з ніг. Здавлені відгуки залинуали так близько, що йому здавалось, ніби він їх може досягти рукою. Тоді зрозумів, що щось страшне діється перед ним і він не знає, що саме. Не знає також і що робити. Нічого не видно.

Стихло. I раптом довгий стогн зірвався з землі, набрав болючих тонів і поволі завмер. Московська лайка залинуала базпосередньо перед Степаном. Він помітив тільки постать, від якої ця лайка розходилася, і, не довго думаючи, випалив з рушниці прямо в ней. Гук оглушив його і він знову автоматично зарядив рушницю, залишаючись лежати на місці.

Де Богдан?

Хрускіт ломаних галузок дібрався до Степанової свідомості. Хтось тікав і втік. I знову тільки тамір шляху в'дався у вуха. Степан лежав непорушно і в його голові роїлись найстрашніші думки. Богдан певно убитий. Може це він так застогнав?

I в цю хвилину застиг, відчувши на плечах лід. Зовсім близько щось ворухнулось і хтось тихо озвався.

— Це ти, Степане?

Богдан! Хлопець з радощів мало не викрикнув його ім'я, але в пору стримався.

— Я. Це я, Богдане.

Підпovз до нього.

— Поранили мене злегка багнетом. Дезертири, чи хто зна хто. То ти стріляв?

— Я.

— Один лежить забитий. Добре стріляєш, Степане.

Слова похвали перемішалися з дивним остріхом. Оце прямо перед собою убив чоловіка. Так близько... Якось надто безпосередньо, якось страшно. Не так, як у селі, на віддалі...

Війна!

Тишина. Ліс мовчить, але на шляху — гук. Відгомін сотень моторів.

Богдан підвівся перший. Не затримуючись, перешли аж на противлежний бік ліска і там зупинилися. Поле було чисте. Нікого навколо не видно. Степан двома хустинами перев'язав Богданові легку рану на грудях і вони швидко подалися назад до міста. Богдан детально розповів другові де треба шукати призначеної для них адреси, якщо б вони розгубились. Ішли якоюсь відокремленою вулицею. Степана не лякало місто як місто, але тепер у ньому лютував ворог, що, відступаючи, хотів залишити після себе страшні сліди. Тепер місто було наскрізь вороже і Степан відчував якийсь страх перед його темними будівлями і чорними жерлами вулиць. Так давно вже не був тут...

Ішли різними сторонами вулиці, щоб не бути разом і змогти взаємно один одному допомогти, коли б щось сталося. Треба було бути готовим до всього. Було темно. Чорні очіці вікон сліпо визирали з будинків. Ніхто не відважувався показуватись на вулицях. Але за шибками відчувається приявність переляканіх облич і настирливі, допитливі очі. Коли буде всьому цьому кінець? З далекого

Юрій Балко

Войовники

У реготі громів, у свіtlі блискавиць
Прийшли ми у життя. Кочуєм, якnomadi.
Непвинно гонить нас вперед жадоба влади,
Ясніша за мечі, за всіх міцніша криць.

Де квілить боягуз, від страху впавши ниць,
I руки простяга, благаючи пощади, —
Там гордо ввиш зліта стяг нашої армади
I з скретом замки спадають з таємниць.

Коли ж наприкінці звітняжних наших днів
Не стане чим живить нам бойових огнів
I гніт їх зачадить і зробиться чорніший,

У ту останню мить ніхто не знайде з нас
Ні крихітки жалю за тим, що взяв нам час,
Бо знаємо: вмремо — на зміну прийдуть інші.

тепер шляху відступу тільки безперервний шум гомону обіймав термрязу ночі, проганяючи сон і спокій. Здавалось, що навіть мертві предмети нерувались у ці години чекання великої зміни.

У повітрі було чути спалену нафту. На другому кінці міста горіли нафтові фабрики та склади, і деколи ясніша заграва на небі говорила про вибух якогось нового збрінника.

Крок за кроком обережно просовувались приятели в наміченому напрямі, не певні, чи не ховатеться хто за кожною тінню, за кожним заломом муру. Степан слідкував за Богданом і коли той затримувався, робив те ж саме. Рушницю стискав так міцно, що аж боліли пальці. Якось не думав про небезпеку засідки. Зброю мав у руках. Зброю! Навчився протягом останніх днів на кожну небезпеку відповідати пострілом і це додавало йому сил та певності в себе. Зброя вдесятеро помножувала його відвагу.

Переходили якусь невеличку площа із закрутом, і, коли Степан залишився трохи позаду, десь спреду раптом залинуав оклик:

— Стой! Кто йдьот?

Богдан спинився. Пожежа й заграва на палаючому небі так світила, що його постать була дуже добре видна. На небі снувався дим і звідкись узялися хмари. Від них відбивалось брудне світло і понурим сяйвом заболочувало ніч. Степанові нерви нап'ялися, як посторонки. Дві постаті виринули з темноти і почали наблизитися до Богдана.

— Руки вверх! — крикнула одна з них.

Богдан не міг підняти рук до гори. Не міг, бо мусів би виявити, що тримає рушницю. Довго не було чого думати. Ще хвилина і або...

Нагло блиснуло, як від грому, і гук похитнув заспані, притасні кам'яниці. Постать зойкнула і, як скошена, впала.

— Хлопче! — скрикнув Богдан.

З чорного жерла вулиці донеслися відгуки окликів і підковані чоботи вибивали на бруці наближення ворога.

,Перешкоди, які ми мусимо поборювати, є часто нашим благословенням.“

(Дрюден)

Е. Прірва

Героїчні підлітки

(з щоденника повстанця)

Квартируємо в селі Вижлові. Протягом цілого тижня не було нічого особливого. До села Мицова, віддаленого від Вижлова на 2 км., приїхало УПБ*) і там заквартирувало. Ми були цілий день у гострій поготівлі. Сільська розвідка пильно обсервувала дороги і поля біля села Мицова, щоб зненацька не захопили нас непрошенні гости.

Сьогодні записую в своєму щоденнику подію, що зробила на мене велике враження.

Я квартирував у хаті, де перебував інтендант УПА друг Назар із села Мицова. Коло полудня втікають із села Мицова два сини Назара: шестилітній Ромко й ще молодший Івась. Ми почали їх розпитувати, що робить УПБ в селі Мицові. Малий Ромко з задоволенням поінформував нас про все. Говорив дуже поважно, ділово й вичерпно, як досвідчений і дорослий розвідчик. Опісля розказував про свою сьогоднішню пригоду. Даю йому слово в своєму щоденнику.

„Мама рано пішла до тітки щось помагати і казала мені, щоб я пильнував Івася і бавив малого Василька, який був ще в колисці. Мама повинна була в обідню пору прийти. Ми бавилися в кухні. Раптом входять поляки. Вони нас уже не хотіли випустити надвір. Питали про тата і маму. Я відповів, що тата я не бачив, а мама десь вийшли. Івась плакав і не хотів нічого говорити. Поляки всюди чогось шукали і їх командир казав, що нас арештує, а мама до нас мусить прийти. Мене хотів бити, але не бив. Кілька поляків відійшло. Коло нас ще лишилося два поляки і казали нам бавитися. Пізніше вони повиходили надвір а нам наказали сидіти в хаті.

Я вже знов: нас арештували. Треба було якось втікати. Івась плакав. Як ми не втечимо, нас заберуть з собою до в'язниці, будуть бити й мучити так, як і старших. Я вже великий, нічого ім не скажу, але Івесь може сказати, бо ще маленький. Він може сказати, що ви були вчора з хлопцями, що мама пішла до тітки або, що в селі квартирують хлопці. Тоді нам усім не дадуть іти а село

спалять. Нас можуть і повбивати. Я думав якби втікти. Треба було взнати де є поляки. Подвір'я я не міг бачити, бо було високе вікно. Я подивився з лавки через друге вікно, що виходить у садок. Там не було нікого, але поляки могли стояти за хатою і нас постріляти. Ми з Івасем хотіли підтягнути до того вікна лавку, але нічого з того не вийшло, бо одна лавка прибита до печі, а друга — довга й важка. Треба було вийти надвір, але поляк сказав, що як будемо виходити то вб'є. Якщо вб'є мене, що тоді буде з Івасем і Васильком? Але іншої ради не було. Взяв я горнятко й хотів нібито вийти напитися води. Я вийшов. Поляки сиділи на лавці під хатою. Один крикнув: „Марш до халупи!“ І я втік до хати.

Тепер я знов, що можемо втікати в садок, бо вони сидять під хатою з другого боку і не дивляться в вікно. Ми з Івасем відчинили вікно. Я взяв з колиски Василька і положив на лаві. Він уже мудрий, бо некричав. Вікно було дуже високо й Івась боявся злісти. Я йому подав ряддину і він по ній спустився вниз, а я його тримав за рукав, але раптом рукав обірвався й він гепнув у кро-пиву, трохи побився й попікся, але навіть не скривився й не крикнув.

Тоді я завинув Василька в рядно і подав Івасеві. Івась підняв руки вгору і взяв Василька, але коли я випустив його з своїх рук, він не втримав свого братика і впустив на землю. Василько, як дурний, почав кричати на все горло. Він ще нічого не розуміє. Він навіть не знає, що це могли почути поляки і нас постріляти. Я кажу. Івасеві, щоб заткав малому рота і той так заткав ряддиною, що мало не задушив його. Я швидко стрибнув з вікна, вхопив Василька і ми втікли до тітки. Мама взяла Василька, а нам сказали йти сюди до вас, бо поляки вже знають нас і можуть засрати”.

Батько був зворушеній оповіданням сина. Він пригорнув дітей своїх, Ромка й Івася, і поцілував їх кучеряві голови. Я бачив: сьогодні він був щасливий і гордий за своїх синів. І мав на це право.

* УПБ — Ужонд Безпеченства Публічного.

Закон юнака-сумівця

1. Будь вірним Твоєму Богові — творцеві всесвіту та відано виконуй завжди й скрізь Його святу волю.
2. Ненавидь ворога, що плюндрує рідну землю і люби понад усе в житті свою Україну, а службою Йі здобудь собі ім'я доброго І сина (дочки).
3. Пам'ятай, що Твоя Нація в неволі і тому віддавай увесь свій труд і боротьбу свою для Неї.
4. Готовйся виконати велике діло будівництва Української Самостійної Соборної Держави.
5. Будь гідним спадкоємцем боротьби і слави Твоїх героїчних предків.
6. Плекай свою духовість і характер, здобувай знання, щоб послужити в житті вищим ідеалам.
7. Любі свободу, поступай по справедливості, бережі гідність, бо це великі скарби людського життя.
8. Українці, вірні ідеї власної держави — це Твої брати й спільнники в боротьбі, тому роби добро своїм близкім, друзям, землякам, а також усім людям доброї волі.
9. Будь чистим в думках, слові і чині.
10. Знай, що праця єдина дає право на життя.
11. Гартуй силу свого тіла, щоб встояти в життєвій боротьбі.
12. Дорожки доброю славою Української Нації, ім'ям Спілки Української Молоді та власною честю, як зіницею ока.

Проф. П. Курінний

Коли і як з'явилася в Україні людина

Коли з'явилася в Україні людина й звідкіля вона сюди прийшла? Це питання має не абиаке значення і на нього можливі дві відповіді. Одна відповідає, що людина прибула в європейські простори з Азії, і друга, протилежна, що простори Європи й Азії віддавна опановано європейською галузю людства і тому в основі європейської культури лежать властиво європейські первні (елементи). Ознаки давнішої людської культури, які спостережено в Україні, відносяться до часу з-перед 300.000 років перед Різдвом. Немає що й думати, щоб з таких давніх часів залишилися будь-які записи. Лише в землі доводиться натрапити на сліди первісної людини. Це рештки тих вогнищ, що коло них грілася колись людина, знаряддя, яке вона виробляла і яким працювала, кістки тварин, що м'ясо їх людина споживала і т. д. Із цих залишків можна відчитати, або розгадати, в яких умовах і як жила людина того часу.

Нешодавно (1932 р.) селище найдавнішої людини в Україні виявлене було на правому березі Дніпра біля с. Кодака на Запоріжжі. Село Кодак розкинулося в степу, воно розташоване 10 кілометрів на південний схід від м. Катеринослава. Тут в розміві великої яруги (балки) на південь від села були знайдені залишки поселення давньої людини. Залишки ці були виявлені глибоко в землі під верствою сірозелених суглинків, давніших за найміні поклади річок (так званий долинний алювій). Прикриті вони льосом 5—7 метрів завтовшки. Учені-дослідники, вивчивши вік озерно-річкових покладів балки, що в ній виявлено селище давньої людини, визнали його за старіший від т. зв. Дніпрової морени, тобто, що ці поклади відповідають початковим часам великого Дніпрового зледеніння. Та частина селища, що була розкопана в році 1934—1935, мала шар кісток тварин та покидок відгосподарювання людай завтовшки від 0,8 аж до 2,4 метра. Це був „смітник”, той закуток давнього селища, де тодішні мешканці викидали кістки спожитих тварин, що на них вони полювали і що їх м'ясом, товщем та мізком живилися. Щоб видобути мозок, вони навмисне розбивали трубчасті кістки тварин. Тут були кістки різних тварин, в тім числі й таких, що вже давно вимерли в Україні: слона, мамута, дикого коня, бізона, велетенського оленя, звичайного оленя, північного оленя, лева, ведмедя, гієни, вовка рудого, вовка простого, лисиці, водяного щура. На деяких кістках знاتи нарізки, сліди від кремінних ножів, що ними зрізуvalи з кісток м'ясо. Серед кісток цього „смітника” знайдено також нечисленні, загублені або випадково викинені, знаряддя праці. З-поміж цих знарядь праці знайдено вістря з кременя для просвердлювання шкір та дерева, крем'яні прості склакині-ножі, шкребла для збирання товщі з шкір, прості ножевидні пластини. Були знайдені також кремінні піраміdalні ядрища, від яких віdbивano платівки для виготовлення знарядь праці; в науці такі ядрища звуться „нуклеусами”. Знахідка їх свідчить, що знаряддя праці виготовлювано тут таки на місці в міру потреби. Є також т. зв. „наковаління”, кістка, спеціально вживана, щоб на ній ви-

що було десь поблизу, залишився вугіль. Люди, певно жінки, вже за тих часів прикрашали себе: готовляти знаряддя праці з креміння. Від багаття, знайдено, оздобу, трикутну привіску з пісковця.

Усе виявлене при розкопах: знаряддя праці, кістки тварин і умови геологічного розміщення цілком відповідають тим, які були знайдені в Франції при розкопах печери Ле Мустье. Відповідно до цього людську культуру цього часу звуть в науці **мустьєрською**. Ця мустьєрська культура, за обрахунками вчених, витворюється десь за триста тисяч років перед Різдвом, хоч і не скільки одночасно, а в різних місцевостях в різний час. Людина мустьєрської доби жила виключно з полювання на звіря, весь час мандруючи за ним. Переходячи слідами за звіром, вона лише в виняткових випадках затримувалася на одному місці довший час. За мустьєрської доби людина ще не мала сталої осіlosti, і цим пояснюється, що в різних місцях при розкопах учени виявляють однакові знаряддя праці. Скрізь, де б не були виявлені рештки людських осель, знаряддя праці буває подібне і умови людського життя незмінні. Як вище сказано, мандрування йшло в напрямку руху звіра, воно часто засягало на далеку відстань і тут, на периферії, розвиток культури затримувався, спинячись, зберігаючись в незмінних формах, тоді як в інших місцях розвиток культури посувався виразно вперед і досягав вищих ступнів. При зустрічі вищих форм з старими виникали мішані типи і, таким чином, мустьєрську культуру в її різних місцевих (локальних) відмінах ми знаходимо однаково в Африці, в Азії, в Європі, однаково в Франції і в Україні.

Людина мустьєрської доби жила вже й в Україні, розташувалася на відкритих прибережних селищах, полювала на великих звірів, сама для себе виробляла з кременю знаряддя праці. Селищ мустьєрського часу українські вчені відшукали не одне. Знаємо їх тепер у таких місцях: в Кащперівцях, Новосілці Костюковій, коло Янова, коло Бродів, в м. Житомірі, біля Крем'янця, на Чернігівщині біля села Чулатова, на Донеччині в с. с. Беркулі, Красному, Лимані, Кам'янці та Таганрозі, в печері Кіїк-Коба та Чокурча в Криму, біля станиці Пчінської на Кубані, біля Сумухі на Кавказі. Низку селищ виявлено в українській частині Басарабії, в с. Клеовичі (Білорусь). Така кількість селищ показує, що в часі 300.000—400.000 років перед Різдвом Україна вже була заселена. Це була та сама людність, що заселявала тоді західню, середню й частково південну Європу. Під час своїх мандрівок, полюючи на велетенського звіра здовж узгір'їв карпат, ця людність поширилася в Україні. Прості пози Україною (Московщина до Уралу і північ над Білоруссю) жадного населення не мали. Культурних решток тут не виявлено.

Виникає питання, чи жила людина в Україні в попередню добу, в часі перед мустьєрською добою? Досі найстаріші знахідки людини (т. зв. „дощельської” й „шельської” доби) виявлені були в Франції та в південній Англії. На підставі досі переведених розкопів прийнято вважати, що за наступ-

І. Заєць

Хай лопотять прапори лицарської слави!

В духовому житті людства можна помітити прояв інстинкту, який діє, ніби якась надприродна опікунча сила, що зокрема у важких хвилинах утримує на певному рівні духове життя і диктує людству творити нові невмирущі святощі.

Минають віки. Одні люди вмирають, нові рождаються, але „залізний фонд” людського духу незрушимо триває, і раз-у-раз вертаються до нього люди, щоб відродитися, піднятися на вищий щабель. Цей „залізний фонд” помножується, збагачується і, таким чином, сприяє дальшому духовому життю й росту нації. Так є завжди. Так було і в недавну нашу минувшину, коли в полум'ї першої світової війни українська нація видала з свого лона нових людей — лицарів, борців за ідеали вольності й справедливості. Оновлена духом відвічної стихії, вона стала на новий шлях життя, спрямовуючи всі свої внутрішньо-органічні й духові сили в напрямі росту її потенціалу, в напрямі боротьби за право на життя. По всій Україні ніби заговорили давні традиції, славної Київської Держави та завзяття запорожців. Нові лави лицарів ішли в бій творити легенду Крут чи Базару, щоб своєю жертвою будти з віковічного сну мільйони і покласти місток між минулим та майбутнім. Нарід, що століттями терпів недолю й неволю, що був гноблений і переслідуваний, віддавав своїх синів на службу ворогові, збагачуючи духово й матеріально чужу скарбницю, — спонтанно відчув свою велику внутрішню силу й своє право на вільне життя. Його захоплював, полонив чин „лицарів безумних”, що йшли в бій за величні ідеали. Серце відчувало, де правда й він чітко бачив Велику Істину, що була причиною збудження нації і її грандіозного походу в майбутнє. В нація пробудилася одвічна воля до життя, до будови власної держави. І коли, опісля, ворог прийшов на українські землі нищити відновлену державу і топтати свободу, він зустрів уже ніби іншу націю, людей, що виростили з вогню й крові, що гордо тримали у своїх руках прапор волі. Ворог зустрів лицарів, що не дивилися на власну втрату, а з одчайдушним спокоєм бійців гордо сприймали всі удари, щоб наново піднести зупадку й з потріеною силою знову кинути виклик ворогові. Це були люди сильні, з характером і вірою в краще майбутнє нації. Вони не здавалися, хоч їх і морили голодом, мучили по тюрях, засилали на Колиму й Сибір. Вони були величні своїм духом, а дух не можна вбити. Ці бессмертні лицарі творили життя народу й вирощували нові лави фанатиків

ної доби (т. зв. „ашельської”) первісна людина Європи через південну частину середньої Європи розселилася до Моравії, Трансильванії та Басарбії. Знахідки в Криму, в Україні біля Крем’янця, біля села Волоського на Запоріжжі, в останній час в околицях м. Ізюма на Слобожанщині, а також на Кавказі біля Сухумі вказують на цю добу. На сьогодні це не можна сказати, або твердити з певністю, що заселення украйнських просторів відбулося вже за ашельської доби. Однак наявність знарядь праці виразно промовляє, що людина в Україні з'явилася в найраніший час мустєрської доби.

нації, що приходили їм на зміну й продовжували велике діло, творили Великий Чин.

I знов промкнув час. 1941 рік. Заграли сурми молодих юнаків-лицарів до великого бою. Війна не вгавала. Вона приносila нові жертви, але одночасно зростав і новий внутрішній капітал спільноти і ті лави лицарів, що хотіли помстити смерть своїх попередників та довершили розпочате ними діло. I сьогодні наш край, всі ми стоїмо далі в затяжному бою з відвічним ворогом, але ми не слабі, за нами вже тяжкий початок — перед нами близька мета. В нас б'ється дзвінко полум'яне молодече серце, що прагне життя і росту. Воно прагне того Великого і Вічного, що завжди залишиться і нікака ворожа сила не зможе його зруйнувати. Воно прагне тієї найвищої любові, що осоложжує серця героїв і надає їм у хвилину смерти почуття осягнення найвищого щастя.

Прислухайтесь до внутрішнього голосу нашого „я”. Прислухайтесь, як шумлять таємницею піснею зелені ліси Карпат і закликають нас до чину ті, що цей чин творять. Хіба ж наш внутрішній голос не вказує нам дороги, якою потрібно йти? Хіба ж ми можемо ще вагатися? Нас кличуть славні предки, кличе воююча Батьківщина. На нас лежить обов’язок рости духом, щоб виплекати в собі міць і гарп нового покоління, перед яким відкрита дорога, перед яким тріумфальна арка і лавровий вінець слави переможців. Тому обираємо, як Геракл, цей шлях. Він тяжкий, але зате він шлях, яким ідуть тільки ті, що мають мужність іти й бачити світло, а не сидіти й повільно вмирати в темряві.

Живім і горім! Не для того, щоб згоріти, а щоб світити і гріти. Пам’ятаймо, що наша міць у нас самих, у нашій вірі і праці. Нехай нам лопотять прапори лицарської слави, на яких написано: „Воля, Правда, Щастя!”

Цвіла, цвіла калинонъка

Цвіла, цвіла калинонъка,
Тай в’януть стала,
Ой, чого ж ти, дівчинонъко,
Прясти перестала?

Пішов, пішов мій миленький
В повстанські загони,
Не журись, мое серденько,
Він край наш боронить.

Не хилися, калинонъко,
Віттями додолу,
Повернеться незабаром
Твій милий додому.

Хай не плаче стара мати
Дрібними сльозами,
Буде, буде перемога,
Тай за повстанцями.

Від редакції: містимо повстанську пісню, яку тепер співають наші геройчні повстанці в рядах УПА. Но-ти до пісні друкуємо на 14-ій стор.

Петро Карпенко-Криниця

Із збірки „Солдати мого легіону“

На грані смерти й благ життя зводливих
Іх душ багаття спілить кожен зір,
Бо їхній світ — предикі шторми й зливи,
В юдолі зла й облуд тупих шальвір.

Немає її вони, безстрашні всюди —
Солдати волі, краю вірна рать:
В заглиб'ях шанців, міст і сіл спорудах...
А скрізь, де треба — стежкі їх стоять.

Коли ж лунає крок — прямий і віщий
На бруках площ, ховзъких проходах брам —
Зухвалий день, що снить про грози й хвиці
Ім б'є чолом, як раб своїм панам.

В них щастя зблиск, мов знадна синь в оазах,
Мов сонця скрес — цвіте в бездонь очах...

Іх зброя все: пістоль, рушниця, м'язи...
Святих змагань жорстокість — їхній шлях.
Вони грудьми рвучи сплетіння хащів
Ідуть плече-в-плече, і кожну мить
Готов з них кожен в чорну ринутъ пашу,
Щоб власним тілом звіра задушить.
Для них, що здавна й скрізь на все готові,
Що бачать путь в безпутті злих завій,
Немає слова „відступ” здавна в мові —
Тверда їх мова, їх наказ твердий.
Такими йдуть вони, суворі й добрі —
Нового дня, нових віделон пролог,
Пливе назустріч їм шарлатний обрій,
За ними блиск мечів, а з ними — Бог.

Ноти до пісні „Цвіла, цвіла калинонъка“

Сумівська група осередку в м. Геттінгені (англійська зона)

ЩО ЧИТАТИ?

„Я ваш. Нашу групу розбила УПА. Тільки небагатьом нам судилося вийти живим з бою. Тут недалеко за вашим табором кільканадцять наших партизанів чекають на ваше рішення. Ми всі хочемо прилучитися до вашого табору. Я дам своїм знак, щоб вони сюди прийшли”. Повірили вороги. Не вспіli більшевицькі бандити ще добре обдумати цілого діла, як друг Хміль дав знак вистрілом з нагана. Миттю вискочив повстанський відділ з кущів, налетів на табір та несподівано заскочив не-приготованых горлорізів”.

„Шляхом напроти автомашини йшов молодий хлопчина... Опанований завзяттям, помахом руки спинив авто, витягнув з кишені пістоля й намірив у сторону німців та крикнув до них різко та наказуючо: „Руки вгору!” Шофер хотів боронитися перед таким несподіваним наскоком. Він ухопив зброю, підніс її та вже хотів націлити в сторону відважного хлопчина та запізно. Влучний постріл молодого повстанця повалив його одразу на землю”.

„Друг Циган негайно звітував своему командирові: „Бій тривав 45 хвилин. Втрати ворога 19 убитих. Число ранених ворогів невідоме. Спалено 2 автомашини. Здобуто 3 кулемети, 6 пістолів, 7 крісів, 15 гранат, 9 000 штук набоїв, 35 літрів бензину та децо інше. Власні втрати: вистрілено 600 штук набоїв. Усі повстанці живі й здорові. Всі вишкільники тільки перед двома тижнями перший раз

взяли зброю в руки. Жду дальших наказів”.

„У боротьбі за волю — під бойовими прапорами УПА”

Хвилююча, зрошена кров'ю і обкурена димом повстанської героїки книга. Це ілюстрований фотознятками збірник репортажів, споминів, звітів, протоколів з боротьби УПА проти німецьких та більшевицьких окупантів у роках 1943-1946. Упорядкували К. Вірлинів та молодий поет з Полтавщини Петро Волош-Василенко (Полтавець, Гетьманець), відомий нам перевиданою на еміграції збіркою віршів „Мої повстанські марші”. Почавши редакувати кни-

„Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло Незалежної Української Держави перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужиткувати рідну плодючу землю з її нечисленними багатствами... для устаткування і зміщення власного державного добра і збагачення рідного народу”.

(Симон Петлюра)

гу „У боротьбі за волю — під бойовими прапорами УПА”, він з нею на серці й загинув 21 травня 1946 р. Автори книги — бійці й командири УПА, безпосередні учасники бойових операцій. З поміж автографами знаходимо і один нарис революціонера й знаного талановитого новеліста Йосипа Позичанюка, що також загинув у бою з окупантом. Цей важливий документальний збірник був виданий ОУН на рідних землях у 1946 р. До Німеччини його принесли разом з іншими важливими матеріалами бійці рейдуючих частин УПА в 1947 р. і це дало можливість видавництву „На сторожі” зробити ці документи доступними нашому еміграційному громадянству. Книга має 190 стор. Гаряче рекомендуємо її прочитати кожному сумівцю.

„Мій друже, що вміеш цінінеть [непокору],
Коли ти шепочеш молитви слова,
Як вечора тінь упаде яснозора,
Чи рано встаеш, пам'ятай же, що
[враг],
Найбільший твій ворог —
[Москва].

В кожному більшому англійському місті, де скупчується наша молодь постають сумівські осередки. На фото: сумівці осередку в м. Торней

Здорова життерадісна молодь уміє бути веселою й на чужині. На нашому фото: сумівці у гуцульських одностроях виконують народній танок аркан.

Василь Стерня

Фед'ко Гуска переходить на демократичний шлях

Я мало не захлинувся баварською післяверунговою гемюзою, коли на порозі „Матезаброю” (такий собі ресторанчик) з'явилася розбурхана постать моого приятеля Фед'ка Гуски, з яким я розлучився шість років тому.

— Федю, — кричу, — голубчик! Проходь, я тебе поцілую. Де ти тут узявся? Ну, розповідай, як себе почувавш.

Фед' чвиркнув через губу й відрубав:

— Цілком аполітично.

— Як це? Не розумію тебе.

— I розуміти тут нічого. Аполітично — це значить: кришка. Каپітулював із свого становища.

— Та яке ж ти, голубчику мій, становище займав?

Він перекосився, як п'яниця на пусту чарку, і тоном комінформу задекларував:

— Ти не знав? Я ж шпигунством займався на користь однієї чужоземної.. Одне слово товариші заслали. Поганяй, кажуть, Федю, попрацюй на користь пролетарської революції, просвіти, „узників капіталізма”. Поїду, думаю, і „раздюю мирової пажар”. Хай піднімаються „прокляттям заклеймйоннис”. Доки ж сидіти! А там, дивись, і цяцьку, чи то пак орден Леніна почеплять. Мосішпигунське завдання було не брук і притоптив пів „камеля”.

складне: коляборантів вишукувати та контактувати з „узниками капіталізма”. Перше завдання для мене було тяжким. До якого табору не поткнусь — „воспрянет род людської”, пронюхаєш — пролетаріатом тхне. Навіщо, думаю, людей турбувати. Хай хоч чужого хліба наїдяться, коли свого не довелося. Зате друге, тобто контакт, — по-стахановськи вийшов і особливо з жіночою статтю. Зв'язки зав'язав такі, що й розв'язатись не в силі.

— Ну, а тепер же як воно тобі? — цікавлюся далі.

— Нема... Видихся. Днями зустрів мене товариш начальник, вірний кориш самого Берії та й каже: „Федя, шаліш. Атчітатса нада”. Ех, кажу, Ванька. Брось бузу пороть. Приймай відчit находу. Набридли мені соціалістичні рейки, переходжу на демократичний шлях. По ньому йдеш, як сам хочеш, а по рейках — тебе котять. I взагалі тут марксового каганця не потребують: у кожній хаті електрика є. А тому рахуй і мене від сьогодні „прокляттям заклеймйонним”. Глянуло на мене з під лоба пролетарське око та й каже: „Сматрі мне. Саабражать нада. Предатель. Ех, ти, кажу, жертва сталінських п'ятирічок. Залиш Фед'ка Гуску в спокої. Хай собі людина відпочине. I, повний злости до сталінського одоробла, плюнув на буржуазний

Друзі!

Цим числом „Авангарду”, присвяченим III. Конгресу, розпочинаємо, після довшої перерви, викликаної грошовою реформою в Німеччині, дальнє видавання нашого журнала. Число це робилося з нечуваною постійністю і ми свідомі окремих його недоліків.

Звертаємося до Вас з закликом: пишіть до свого журналу! Де б Ви не були — в США, Канаді, Венецуелі, Бразилії, Австралії, Бельгії, Англії чи де інде — надсилайте нам літературні матеріали, репортажі, статті й світлини. Розповідайте як Вам живеться й працюєте. Підтримуйте, читайте й поширяйте „Авангард”, що буде зв'язковим, другом і порадником для всієї нашої сумівської сім'ї, розгорашеної по чужих континентах.

Честь України!

Редакція.

„Авангард” — ілюстрований журнал-місячник Спілки Української Молоді. Редактор Петро Карпенко-Криниця. Адреса редакції та адміністрації München, Dachauerstr. 9/II.

„МОЛОДЕ ЗИТТА“, / „YOUNG LIFE“
Issue C - Ukrainian Monthly. - Editor
Dr. A. Figol — Authorisation No.
UNDP 223, from 1. Jan. 1949, Civil Affairs
Division EUCOM. - Circulation 3000. -
Printer: Mittelbayr. Zeitung, Regensburg

Ціна числа 50 пф.